

Półwiecze działalności Oddziału Głównej Biblioteki Lekarskiej w Opolu

Fot. Opole z lotu ptaka

W maju 2014 roku upływa 50 – lat istnienia Oddziału Głównej Biblioteki Lekarskiej w Opolu. W ciągu tego półwiecza Biblioteka wpisała się w historię miasta i związała z lokalnym środowiskiem medycznym. Największym bogactwem miasta jest rosnący kapitał intelektualny – ludzie wykształceni, aktywni, zaangażowani i działający z pasją. Dla znaczącej poprawy życia, pozyskania nowych mieszkańców i zatrzymania absolwentów uczelni wyższych, nieodzowne jest stymulowanie procesów inwestycyjnych. Opole jest miastem akademickim, w którym co roku pobiera naukę 32 000 studentów na sześciu uczelniach wyższych, które kształcą szeroką kadrę pracowników o wysokich kwalifikacjach w różnych profilach kształcenia.

W dniu 16 maja 1964 roku uroczystego otwarcia pomieszczeń bibliotecznych dokonał ówczesny Dyrektor Głównej Biblioteki Lekarskiej prof. Stanisław Konopka z udziałem władz wojewódzkich i miejskich. Województwo opolskie do tego czasu nie posiadało biblioteki medycznej.

Oddział Głównej Biblioteki Lekarskiej w Opolu powstał w 1963 roku staraniem ówczesnej dyrekcji w Warszawie. Jako siódmy Oddział GBL w kraju. Po uzyskaniu zgody w Ministerstwie Zdrowia, Wydział Zdrowia Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu zaoferował pomoc w organizacji Oddziału. Bibliotekę zlokalizowano w Przychodni Rejonowej nr 2 na Zaodrze w niewykorzystanym lokalu, który wyremontowano i przystosowano do potrzeb bibliotecznych. W tym samym roku do końca grudnia napłynęło 295 voluminów książek i 76 tomów czasopism, które przechowywane i opracowywane były w mieszkaniu prywatnym, mianowanego już 2 grudnia 1963 roku kierownika Oddziału Lidii Pysz. Stanowisko to piastowała nieprzerwanie do 2008 roku. Obecnie funkcję kierownika pełni mgr Renata Firkowska pracująca w Oddziale od 1989 roku.

Pierwsza lokalizacja Oddziału w Przychodni Rejonowej Nr 2 na Zaodrze przy ul Licealnej.

Środowisko lekarskie Opola odczuwało brak specjalistycznej biblioteki i przyjęło jej powstanie z dużym zadowoleniem. Począwszy od stycznia 1964 roku biblioteka otrzymywała systematycznie bieżące i dawne czasopisma medyczne oraz książki. Dużą ofiarnością wykazali się lekarze, którzy przekazywali na dobro Biblioteki swoje cenne zbiory. Nowa placówka została w pełni wyposażona przez Główną Bibliotekę Lekarską w Warszawie. Liczba zatrudnionych wówczas to: jeden etat działalności podstawowej i pół etatu sprzątaczk. Również 10 lat egzystowała Biblioteka w tym lokalu, który miał być lokalem przejściowym, gdyż był pozbawiony wody, zaplecza sanitarnego, dostatecznego ogrzewania i tych wszystkich niezbędnych warunków, które zapewniają dobre funkcjonowanie biblioteki.

Dla środowiska lekarskiego utworzenie biblioteki było wielkim wydarzeniem i dobrodziejstwem. Biblioteka cieszyła się dużym uznaniem i powodzeniem, czego dowodem była ciągła walka lekarzy o przeniesienie jej z peryferyjnego usytuowania do centrum miasta.

W 1974 roku w czerwcu, dyrektor Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Opolu wyraził zgodę na przeniesienie biblioteki na teren szpitala znajdującego się w centrum miasta przy Placu Armii Czerwonej. Biblioteka uzyskała pomieszczenie o powierzchni 205m kwadratowych. Magazyn czasopism mieścił się w zabytkowej kaplicy św. Wojciecha. Kaplica ta zbudowana w 1663 r. pełniła pierwotnie funkcje obronne.

Szpital św. Wojciecha przy ówczesnym Placu Czerwonej Armii w Opolu

Budynek szpitala usytuowany jest na wzgórzu o wysokości 165 npm. – najwyższe wzniesienie w obrębie starego miasta. Wcześniej był to klasztor ojców Dominikanów. Pierwsze wzmianki o budowie drewnianej siedziby klasztoru pochodzą z 1254 roku. Od około 1350 roku klasztor, podobnie jak przylegający do niego kościół pod wezwaniem św. Wojciecha, były już budowlami murowanymi. Jak pisze prof. Nicieja - obecny rektor Uniwersytetu Opolskiego - „Przez siedem wieków klasztor przeżywał swe lata wspaniałe, kiedy dzięki mecenasom, artystom, mądrym gospodarzom, wybitnym duchownym i kaznodziejom piękniał i rozrastał się, oraz lata tragiczne, kiedy był palony, grabiony dewastowany przez żołnierzy szwedzkich, francuskich, rosyjskich, kiedy pozbawiony gospodarzy – wygnanych bądź wydziedziczonych – popadał w ruinę”¹.

W roku 1810 na mocy edyktu cesarza Prus Fryderyka Wilhelma III zlikwidowano klasztory na Śląsku, a mienie konwentów przejęło Państwo. W połowie XIX wieku ówczesny proboszcz parafii św. Krzyża w Opolu ksiądz Alois Gaerth podjął starania, aby odzyskać dawne zabudowania klasztorne i przekształcić je w szpital, tak wówczas potrzebny rozrastającemu się miastu. Władze pruskie nie wyraziły zgody na to, ale zaproponowały kupno klasztoru. Udało się to w 1845 roku i po kilkuletnim remoncie 23 kwietnia 1851 roku do szpitala przyjęto pierwszych pacjentów. W krótkim czasie szpital zyskał sławę jednej z najlepszych lecznic na Śląsku. Mogło się w nim leczyć w bardzo dobrych warunkach jednorazowo kilkuset chorych. W takim stanie szpital dotrwał do II wojny światowej.

¹ Nicieja S.S., *Wzgórze Uniwersyteckie w Opolu : Ludzie i zabytki , fakty i legendy*, Wydawnictwo MS Opole, 2008

W 1945 roku został mocno zniszczony i częściowo spalony.

Po odbudowie w 1946 roku w budynku tym umieszczono Wojewódzki Szpital Zespolony, który otrzymał imię Karola Miarki.

W nowym miejscu Biblioteka stała się naukowym centrum medycznym, odwiedzana była nie tylko przez miejscowe środowisko służby zdrowia, ale także przez osobistości naukowe i delegacje zagraniczne goszczące w Opolu.

Dużą przychylnością otoczył ją ówczesny dyrektor Szpitala Wojewódzkiego dr Stanisław Szymik oferując bezinteresownie wszelką pomoc. Nie pobierał też żadnych opłat za utrzymanie lokalu.

Tu odbywały się egzaminy specjalizacyjne, uroczyste przekazanie darów dla szpitala np. sprzętu medycznego / aparatu UKG czy ultrasonografu/, współpracowano z towarzystwami lekarskimi przygotowując bibliografię do referatów wygłaszanych na konferencjach i sympozjach naukowych. W siedzibie tej, Biblioteka funkcjonowała do 1997 r.

Na początku lat 90-tych XX wieku wskutek naruszenia struktury wzgórza przez wody gruntowe, budynek popękał i groził zawaleniem wówczas zapadła decyzja władz wojewódzkich, aby szpital stąd wyprowadzić.

W 1997 roku Oddział GBL został przeniesiony do siedziby Opolskiej Izby Lekarskiej mieszczącej się w zabytkowej, dwupiętrowej willi z ogrodem przy ul. Grunwaldzkiej 23. Budynek ten został, przed wojną zaprojektowany oraz zbudowany przez naczelnego architekta miasta dla samego siebie. Właściciel był żydowskiego pochodzenia i zaginął w czasie działań wojennych.

Po wyzwoleniu budynek przeszedł na Skarb Państwa. Izba Lekarska przejęła budynek od miasta w wieczystą dzierżawę, by z czasem go odkupić. Po wojnie znajdowały się w nim kolejno : izba dziecka, żłobek, dom małego dziecka, aż wreszcie Opolska Izba Lekarska, która przywróciła nieruchomości dawny blask.

Biblioteka GBL otrzymała tu pomieszczenia usytuowane na trzech kondygnacjach o łącznej powierzchni 111 m kwadratowych. Izba Lekarska nie pobiera od nas żadnych opłat za utrzymanie lokalu, co w znacznym stopniu bardzo ułatwia nam funkcjonowanie.

Okazuje nam również pomoc we wzbogacaniu zbiorów przekazując w formie darów bardzo cenne nowości książkowe z dziedziny medycyny. W 2013 r. otrzymaliśmy 20 woluminów druków zwartych o wartości 2 150,00 zł.

Budynek Opolskiej Izby Lekarskiej przy ul. Grunwaldzkiej 23, w którym mieści się Oddział Głównej Biblioteki Lekarskiej w Opolu.

Pod nowym adresem bardzo szybko odnaleźli nas czytelnicy, co potwierdza rację istnienia Oddziału w Opolu. W pobliżu nowej siedziby znajduje się Wyższa Szkoła Medyczna, Uniwersytet Opolski, Szpital Wojewódzki oraz Stacja Krwiodawstwa co ułatwia wielu studentom i pracownikom korzystanie z naszego księgozbioru.

Wypożyczalnia i czytelnia czasopism w Bibliotece Lekarskiej w Opolu

Z usług placówki, korzystają wszyscy pracownicy służby zdrowia województwa opolskiego oraz studenci wyższych uczelni głównie :

- ❖ Państwowej Medycznej Szkoły Zawodowej - powstałej w 2003 roku na podstawie Zarządzenia Rady Ministrów z dnia 8.04.2003 roku, która jest jedyną w Polsce wyższą uczelnią zawodową o profilu wyłącznie medycznym i jedyną uczelnią medyczną na Opolszczyźnie. Kształci ona studentów w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym na kierunkach : Pielęgniarstwo, Położnictwo, Fizjoterapia i Kosmetologia.
- ❖ Uniwersytetu Opolskiego – powstałego w 1994 roku . Czytelnikami biblioteki lekarskiej są zwłaszcza studenci kierunków pedagogicznych oraz biologiczno-chemicznych.
- ❖ Politechniki Opolskiej – powstałej w 1996 roku . Z usług naszej Biblioteki korzystają studenci kierunków - Fizjoterapia i Wychowanie Fizyczne.
- ❖ Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nysie - powstałej w 2001 r. Czytelnikami biblioteki medycznej są studenci kierunków : Pielęgniarstwo, Ratownictwo Medyczne, Dietetyka, Kosmetologia, Zdrowie Publiczne.
- ❖ Studenci mieszkający na terenie województwa opolskiego, a kształcący się na różnych polskich uniwersytetach medycznych

W 2013 roku liczba zarejestrowanych czytelników w Oddziale Głównej Biblioteki Lekarskiej wyniosła 2 324 osoby, wypożyczono 2 756 voluminów książek, natomiast w czytelni zanotowano 4 843 osoby, którym udostępniono 7 367 voluminów książek i 12 611 voluminów czasopism.

Stan księgozbioru na dzień 31.12.2013 roku wynosił 12 337 voluminów książek oraz 3 697 voluminów czasopism.

W Oddziale GBL realizowane są wszystkie formy udostępniania księgozbioru :

- prezencyjna - na miejscu w czytelni mogą korzystać wszyscy chętni z księgozbioru podręcznego oraz czasopism. Istnieje również możliwość wykonania kserokopii
- na zewnątrz - wypożyczanie do domu zgodnie z zarządzeniem Dyrektora GBL z dnia 15.11.2005 roku.
- zamiejscowe - udostępnianie zbiorów pochodzących z innych bibliotek

Do dyspozycji czytelników posiadamy katalogi książek: alfabetyczny i przedmiotowy , alfabetyczny katalog tytułów czasopism oraz bazy dane udostępnione przez Główną Bibliotekę Lekarską w Warszawie.

Informacje naukowe udzielane w bibliotece to : bezpośrednie porady informacyjne , telefoniczne oraz w formie elektronicznej. Opracowujemy także tematyczne zestawienia bibliograficzne oraz potwierdzamy udział w publikacjach naukowych lekarzy przystępujących do specjalizacji.

Nawiązaliśmy także współpracę ze szkołami średnimi. Uczniowie tych szkół odwiedzają naszą placówkę, w ramach „Dnia Przedsiębiorczości” w celu zapoznania się z różnymi miejscami pracy. W naszej bibliotece odbywają swoje praktyki pracownicy innych opolskich bibliotek naukowych.

Do zadań Oddziału należy : gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie wydawnictw zwartych i ciągłych z dziedziny medycyny i nauk pokrewnych oraz prowadzenie naukowej informacji medycznej.

Biblioteka pozyskuje zbiory w ramach zakupów, darów /zarówno od instytucji jak i osób prywatnych/ oraz z przydziału GBL w Warszawie.

Ogromną pomoc we wzbogacaniu zbiorów otrzymujemy od Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego. Instytucji tej od 1997 r. przysługuje prawo do otrzymywania egzemplarza obowiązkowego. Zarówno książki jak i czasopisma z dziedziny medycyny przekazywane są

w formie darów dla naszej Biblioteki. Jest to bardzo znacząca liczba voluminów np. w 2013 roku otrzymaliśmy 195 vol. książek o wartości 4.778,00 zł oraz 194 tytuły czasopism o wartości 14.241,00 zł.

Z Biblioteką Uniwersytecką utrzymujemy ścisłą współpracę biorąc udział w konferencjach naukowych oraz pomagając opracować bibliografię do referatów wygłaszanych przez pracowników uczelni.

W ostatnich latach gromadzimy księgozbiór ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb środowiska pielęgniarskiego i ratownictwa medycznego, ponieważ te grupy zawodowe stanowią najliczniejszą kategorię czytelników.

Działalność prowadzona przez Opolski Oddział Głównej Biblioteki Lekarskiej jest wszechstronna. Usługi przez nas świadczone pomagają studentom w uzyskiwaniu rzetelnej wiedzy natomiast pracownikom służby zdrowia, głównie lekarzom i pielęgniarkom, położnym czy ratownikom medycznym służą podnoszeniu ich kwalifikacji zawodowych.

Renata Firkowska

Gabriela Przelucka

Główna Biblioteka Lekarska w Warszawie

Oddział w Opolu

Bibliografia

1. Dyrda J.M., Odbudowa i rozwój służby zdrowia na Śląsku Opolskim w latach 1945-1950
Wydawnictwo Śląska Akademia Medyczna – Biblioteka Główna Katowice 2003
2. Krysiak L, Gazeta Lekarska nr 5 ,Wydawnictwo Naczelna Rada Lekarska, Warszawa 2013
3. Nicieja S.S., Wzgórze Uniwersyteckie w Opolu : Ludzie i zabytki, fakty i legendy
Wydawnictwo MS Opole 2008
4. Pysz L., Z działalności Oddziału Głównej Biblioteki Lekarskiej w Opolu od początku jego istnienia do końca 1964 r. Biuletyn Głównej Biblioteki Lekarskiej 1965 R.14 nr 2
5. Strategia rozwoju miasta Opola na lata 2004-2015 – załącznik do uchwały nr XIV/121/127
6. <http://www.bibliotekarzopolski.pl>
7. <http://www.izbalekarska.opole.pl>
8. <http://www.adrianwesolowski.pl/?p=1376>